

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету іноземної та слов'янської філології

Лариса КЛОЧКО Лариса КЛОЧКО

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
перший (бакалаврський) рівень

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

галузь знань **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**

спеціальність **В9 Історія та археологія**

освітньо-професійна програма **Історія та археологія**

Мова навчання

українська

Погоджено науково-методичною комісією факультету іноземної та слов'янської філології
«29» серпня 2025 р.

Голова *Громова Н. В.*
Громова Н. В., кандидат педагогічних наук, доцент

Розробник: Рудь О.М., кандидат філологічних наук, доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри
української мови і літератури
Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри
Герман В.В., кандидат філологічних наук, доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	обов'язкова
		Рік підготовки:
2-й		
Семестр		
3-й		
Лекції		
12 год.		
Практичні, семінарські		
20 год.		
Лабораторні		
0 год.		
Самостійна робота		
84 год.		
Консультації:		
4 год.		
Загальна кількість годин – 120	Вид контролю: екзамен	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

В умовах розбудови України та її утвердження на міжнародній арені постала проблема піднесення статусу української мови як державної, забезпечення її використання в усіх сферах громадського й державного життя. Досконале, ґрунтовне володіння українською літературною мовою в професійній діяльності – обов'язок кожного фахівця. Уміння спілкуватися мовою професії сприяє швидкому засвоєнню спеціальних дисциплін, підвищує ефективність праці, допомагає орієнтуватись у професійній діяльності та ділових контактах.

Викладання мовних дисциплін у вищих навчальних закладах не тільки підвищує мовну освіченість студентів, сприяє гуманізації освіти, але й підвищує культурний рівень майбутньої української інтелігенції. На розв'язання цієї проблеми і спрямовано курс "Українська мова за професійним спрямуванням".

Мета навчальної дисципліни — сформувати національномовну особистість, ознайомити студентів з нормами сучасної української мови в професійному спілкуванні, з основними вимогами до складання та оформлення професійних документів, навчити їх професійного мовлення,

збагатити словник термінологічною, фаховою лексикою; підвищити загальномовний рівень майбутніх фахівців, формувати практичні навички ділового усного й писемного спілкування в колективі, розвивати комунікативні здібності.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей) («Положення про систему забезпечення академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року https://www.sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf).

Вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» спрямоване на формування у студентів передбачених освітньо-професійною програмою **компетентностей**:

ІК. Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Методи навчання: проблемно-пошуковий, дослідницький, інтерактивні (диспути, дискусії, презентації, дистанційні освітні технології), практичні методи навчання (вправи, ситуативні завдання, ділові ігри)

2. Передумови для вивчення дисципліни

Зміст курсу тісно пов'язаний з іншими навчальними дисциплінами, насамперед зі шкільним курсом української мови, психологією спілкування.

3. Результати навчання за дисципліною

Програма навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» ґрунтується на сучасних підходах до творчої самореалізації особистості, враховує принципи наступності, системності, міжпредметних

зв'язків, особистісно зорієнтованого навчання, діалогічності й комунікативної спрямованості, діяльнісного навчання, співпраці викладача і бакалавра, скеровує подальшу роботу фахівця на підвищення своєї педагогічної майстерності.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати резу-

льтати досліджень, аргументувати висновки.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 15. Аналізувати та пояснювати суспільні явища, процеси й тенденції у державі та світі, концепцію сталого розвитку людства.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка.

Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою, за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності: тестові завдання, презентації, контрольні роботи, поточний контроль.

Основними критеріями оцінювання знань бакалаврів з курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» є:

- 1) характер і якість самостійної підготовки студента до заняття;
- 2) ступінь усвідомлення навчального матеріалу, розуміння того, про що повідомляється;
- 3) повнота, правильність і точність відповіді;
- 4) наявність прикладів (ілюстрацій) до названих положень, визначень;
- 5) уміння застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; безпомилкове (відповідно до вимог) виконання практичного завдання;
- 6) мовленнєве оформлення відповіді, вміння донести інформацію до свідомості інших;
- 7) дотримання в усному мовленні норм літературної мови.

Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела

інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право.

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100 балів	<p>Студент виявляє глибокі знання мовної системи, усвідомлено їх застосовує під час коментування, пояснення мовних явищ та фактів; з'ясовує причинно-наслідкові зв'язки у виявленні мовних закономірностей та законів; самостійно здобуває знання, опрацьовуючи основну і додаткову літературу; використовує знання під час розв'язання пізнавальних завдань. Виконує вправи найвищої складності, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, аргументує власні дії, подає поширені коментарі до лінгвістичних явищ, не припускаючись помилок; спирається на знання різних концепцій та підходів до тлумачення мовних фактів і закономірностей.</p>
82-89 балів	<p>Студент володіє основним теоретичним матеріалом: знання засвідчують оволодіння основною навчально-науковою літературою, але не виявляють ознайомлення з додатковою літературою; демонструє широку лінгвістичну компетенцію. Виконує основні види практичних завдань, але не завжди правильно пояснює власні дії; виконує дії класифікаційного характеру, але допускає мовленнєві помилки в оформленні класифікаційних жанрів; не може пояснити вияву всіх лінгвістичних закономірностей; аналізує мовні явища.</p>
74-82 бали	<p>Студент володіє основним теоретичним матеріалом: знання засвідчують оволодіння основною навчально-науковою літературою, але не виявляють ознайомлення з додатковою літературою; демонструє широку лінгвістичну компетенцію, але не завжди її достатньо для пояснення причинно-наслідкових зв'язків у мовній системі. Виконує основні види практичних завдань, але не завжди правильно пояснює власні дії; виконує дії класифікаційного характеру, але допускає мовленнєві помилки в оформленні класифікаційних жанрів; не може пояснити вияву всіх лінгвістичних закономірностей; аналізує мовні явища, припускаючись поодиноких помилок.</p>
64-73 бали	<p>Студент має фрагментарний, та не завжди усвідомлений характер засвоєної інформації; наводить приклади з лекцій та підручників, не застосовує знання у нових умовах; у процесі коментування спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи. Виконує основні вправи, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, але виконує дії лише за аналогією; коментує мовні явища, але припускається помилок; у мовленні наявні недоліки.</p>

60-63 бали	Студент має фрагментарний, та не завжди усвідомлений характер засвоєної інформації; не застосовує знання у нових умовах; у процесі коментування спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи. Виконує основні вправи, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, але виконує дії лише за аналогією; коментує мовні явища, але припускається значних помилок; у мовленні наявні недоліки.
35-59 балів	Студент слабо володіє теоретичним матеріалом, що зумовлено недостатнім опрацюванням навчально-наукової літератури: не володіє термінологією, помиляється у процесі формування визначень, не може навести приклади. Відчуває труднощі під час виконання простих вправ; допускає помилки у виявленні мовних одиниць, визначенні їх структури, семантики та функцій; помиляється у визначенні категоріальних властивостей.
1-34 бали	Студент не володіє теоретичним матеріалом: не володіє термінологією, помиляється у процесі формування визначень, не може навести приклади. Відчуває труднощі під час виконання простих вправ; допускає значні помилки у виявленні мовних одиниць, визначенні їх структури, семантики та функцій; робить значні помилки у визначенні категоріальних властивостей.

Розподіл балів

Поточний контроль														Разом	Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1			Розділ 2							Розділ 3						
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	Т 2.6	Т 2.7	Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	Т 3.4			
Поточний контроль														50	25	100
5	3	2	5	5	3	2	5	5	5	-	-	5	5			
Самостійна робота														25		
2	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2			

* Згідно з Положенням «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка. Нова редакція» від 28.11.2022 року можливе визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті. Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання, отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню (контрольній роботі тощо), які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно з переліком компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Усне опитування, практичні завдання, тестові завдання, творчі роботи, контрольні роботи, поточний контроль, самостійна робота, екзамен.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

Розділ 1. Теоретичні засади курсу «українська мова за професійним спрямуванням»;

Розділ 2. Нормативно-стильові засади професійного спілкування;

Розділ 3. Мовна культура професійної комунікації.

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

ТЕМА 1.1. Вступ. Державна мова – мова професійного спілкування.

Предмет, мета і завдання курсу «Українська мова за професійним спрямуванням», зв'язок з іншими науковими дисциплінами.

Мова професійного спілкування як функціональний різновид літературної мови. Найважливіші ознаки літературної мови.

Мова в державному, духовному та інформаційно-культурному просторах. Мова як виразник ментальності етносу, засіб творчого освоєння світу і самовираження особистості.

ТЕМА 1.2. Норми та стилі сучасної української літературної мови.

Поняття мовної норми. Лінгвальна і соціально-історична сутність норми. Причини порушення мовних норм: соціальний фактор, діалектне оточення,

білінгвізм, культурний рівень мовців тощо.

Функціональні стилі сучасної української літературної мови та їх застосування у фаховому мовленні. Поняття стилю та жанру української літературної мови. Характеристика функціональних стилів у професійному спілкуванні, система підстилів, мовні особливості, форми реалізації, мета мовлення в кожному зі стилів.

Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового й наукового стилів. Жанри наукового стилю: конспект, тези, анотація, реферат, курсова робота. Особливості офіційно-ділового стилю. Реалізація офіційно-ділового стилю в ділових паперах.

ТЕМА 1.3. Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності.

Поняття про текст. Види текстів. Основні ознаки тексту. Структурні елементи тексту, їх функції.

Поділ тексту на абзаци. Структурні, або композиційні види абзацу. Смилова закінченість абзацу. Класична форма абзацу: формулювання теми, її розробка, висновки.

Єдність змісту і логічна послідовність викладу. Послідовний (ланцюговий) та паралельний зв'язки між реченнями у тексті. Мовні засоби текстового зв'язку.

РОЗДІЛ 2

НОРМАТИВНО-СТИЛЬОВІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

ТЕМА 2.1. Орфоепічні та акцентуаційні норми фахової мови.

Орфоепічні норми як вияв фонетичних законів української мови, їх суспільне значення. Орфоепія і культура усного мовлення. Норми вимови голосних фонем української мови. Фонетико-орфоепічний суржик у системі голосних. Норми вимови приголосних фонем української мови. Помилки білінгвів у вимові приголосних. Вимова звукосполучень. Вплив асиміляції і спрощення приголосних на вимову звукосполучень. Особливості вимови слів іншомовного походження. Сучасні тенденції української орфоепії.

Акцентуаційна норма і її варіації. Закономірності наголошування різних частин мови. Подвійний наголос у словах. Семантико-граматична диференціація лексем за допомогою наголосу. Складні випадки наголошення слів. Акцентуаційний суржик. Порушення акцентуаційних норм під впливом діалектного середовища, за аналогією до генетично подібних утворень, що мають певний тип наголосу. Сучасні тенденції української акцентології.

ТЕМА 2.2. Орфографічні норми.

Історія українського правопису і проблеми правописної норми. Наукові дискусії щодо українського правопису після 1993 року. Основні зміни в новій редакції українського правопису.

Норми українського правопису. Вживання м'якого знака та апострофа. Спрощення, подвоєння та подовження приголосних. Чергування голосних і

приголосних звуків; евфонічні чергування *у-в-уві, і-й, від-віді-од, з-зі -із, під-піді, над-наді, б-би, ж-же* тощо. Вживання великої букви. Правопис складних слів. Написання слів іншомовного походження. Правила переносу слів з рядка в рядок, технічний перенос. Загальноприйняті скорочення; графічні скорочення звань і посад, назв місяців, днів тижня, років.

ТЕМА 2.3. Лексико-фразеологічні норми фахової мови.

Поняття лексико-фразеологічної норми. Лексичне багатство української мови. Закони сполучуваності слів (предметно-логічні, граматичні, лексичні). Синоніми і культура мови. Пароніми і проблема точності слововживання. Специфіка вживання іншомовної лексики. Стійкі словосполучення і кліше. Фразеологічно зумовлена сполучуваність слів. Українська фразеологія у зіставленні з російською: відповідники, безеквівалентні усталені конструкції. Фразеологічні антоніми та синоніми. Використання фразеологізмів у професійному спілкуванні. Міжмовні омоніми і проблема двозначного тлумачення контексту. Мовна надмірність: тавтологія, плеоназм і культура мови. Мовна недостатність. Лексичні, семантичні й фразеологічні кальки. Причини порушень лексичних норм.

ТЕМА 2.4. Українська термінологія в професійному спілкуванні.

Історія і сучасні проблеми української термінології. Теоретичні засади термінознавства та лексикографії.

Терміни та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія.

Професійна термінологія. Способи творення термінів обраного фаху. Нормування, кодифікація і стандартизація термінів.

Норми наголошування професійних термінів. Українські термінологічні словники.

ТЕМА 2.5. Морфологічні норми. Складні випадки вживання іменників, прикметників, займенників у професійному мовленні.

Поняття морфологічної норми. Сучасні тенденції морфологічних норм. Іменник. Форми жіночого роду іменників–назв осіб за професією.

Форми іменників – назв осіб за трудовою діяльністю, соціальним статусом, національною належністю, родинними стосунками, місцем проживання; назви мешканців населених пунктів України. Норми вживання родових форм іменників, що не збігаються за родовою ознакою в українській і російській мовах. Клична форма іменників як самобутня морфологічна ознака української мови. Іменники II відміни чоловічого роду в родовому та давальному відмінках. Визначення роду незмінюваних іменників. Норми творення та наголошування аббревіатур. Географічні назви: правопис, відмінювання, узгодження з номенклатурними словами. Прізвища: правопис, відмінювання, наголошування.

Прикметник. Ступені порівняння прикметників; якісні прикметники, що не мають ступенів порівняння. Особливості творення присвійних

прикметників. Труднощі в словозміні прикметника.

Розряди займенників. Відмінювання особових займенників.

ТЕМА 2.6. Складні випадки вживання числівників та дієслівних форм у професійному мовленні.

Числівник. Норми вживання та відмінювання числівників. Поєднання числівників з іменниками. Нормативне наголошування числівників при словозміні. Вживання числівників на позначення дат.

Дієслівні форми. Норми вживання активних дієприкметників на *-уч-* (*-юч-*), *-ач-* (*-яч-*). Особливості творення і вживання дієприслівників.

Граматичний суржик. Причини порушення морфологічних норм.

ТЕМА 2.7. Синтаксичні норми фахової мови.

Поняття синтаксичної норми. Порядок слів у реченні. Узгодження підмета і присудка. Складні випадки керування; помилки у формі залежного слова. Словосполучення, що розрізняються формою залежного слова в українській і російській мовах. Безеквівалентні словосполучення.

Норми вживання прийменників у словосполученнях, особливості вживання прийменника *по*. Розбіжність у вживанні прийменників та сполучників у російській та українській мовах.

Речення з дієприкметниковими і дієприслівниковими зворотами. Особливості побудови складних речень. Пряма і непряма мови, синоніміка різних способів їх передачі.

Причини порушення синтаксичних норм. Сучасні тенденції синтаксичних норм.

РОЗДІЛ 3

МОВНА КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

ТЕМА 3.1. Мовна культура усного фахового спілкування. Публічний виступ у діяльності фахівця.

Спілкування як інструмент фахової діяльності. Особливості усного спілкування. Функції спілкування. Основні закони спілкування. Етапи спілкування. Тактика й стратегія спілкування. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.

Публічний виступ у фаховій діяльності. Сутність і специфіка публічного виступу. Етапи підготовки до виступу. Структура виступу.

Риторична особистість і риторична культура оратора. Складові риторичної культури (логічна, психологічна, мовленнєва, невербальна, зовнішня).

Види індивідуального та фахового спілкування: лекція (підготовка до лекції, структура, мовно-риторичні аспекти виголошення); доповідь, повідомлення (етапи підготовки, мовно-риторичні вимоги до організації та виголошення, психологічний контакт зі слухачами); промова (основні риси, особливості підготовки й виголошення; мовно-риторичні засоби організації).

Види колективного фахового спілкування: бесіда, дискусія (полеміка),

перемовини, нарада, конференція. Особливості їх підготовки; мовно-риторичні засоби організації. Полемічні прийоми. Мистецтво аргументації. Мовні засоби переконання.

Презентація як вид фахового спілкування.

ТЕМА 3.2. Мистецтво ведення дискусії та полеміки.

Поняття про еристику. Суть понять «суперечка», «полеміка», «диспут», «дискусія», «дебати». Дискусія. Принципи організації дискусії. Фази дискусії. Форми проведення дискусій. Культура мовлення під час дискусії. Суперечка. Основні вимоги до культури суперечки. Доказовість і переконливість як основні ознаки суперечки. Види суперечок. Стратегія і тактика суперечки. Полеміка. Сутність полеміки та її різновиди. Порядок і правила ведення полеміки. Полемічні прийоми. Особливості переконливого полемічного виступу. Мистецтво відповідати на питання. Класифікація питань. Типи відповідей.

ТЕМА 3.3. Наукова комунікація як складова фахового спілкування.

Особливості наукового стилю сучасної української літературної мови та професійного наукового викладу думки. Мовні засоби наукового стилю. Науковий етикет.

Письмові роботи наукового стилю: реферат, курсова робота, дипломна робота, тези, рецензія, відгук, анотація, стаття. Оформлення наукових робіт: бібліографічний опис, різні способи уведення цитат у текст, внутрішньотекстові і підрядкові посилання.

Просторово-графічна структура писемної мови: заголовок, епіграф, абзац, перенос, велика й мала літери, нумерація, пропуски, примітки тощо.

ТЕМА 3.4. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.

Документ як основний вид ділового спілкування. Реквізити ділових паперів. Загальні вимоги до тексту документа. Змістова та лінгвістична композиція тексту. Класифікація сучасних документів.

Документи в професійній діяльності: кадрово-контрактні (автобіографія, резюме, характеристика, заява, контракт (трудова угода, трудовий договір), особовий листок з обліку кадрів, трудова книжка); організаційно-розпорядчі (статут, положення, інструкція, правила, постанова, ухвала, розпорядження, наказ, вказівки); довідково-інформаційні (протокол, витяг з протоколу, записки (службові, пояснювальні, доповідні), довідка, план, звіт, оголошення (повідомлення); особисті (заява, розписка, доручення, пропозиція, скарга).

Ділове листування. Стиль та етикет ділових листів. Види листів (запит, відповідь, підтвердження, прохання, повідомлення, нагадування, запрошення, пропозиція, вітання, подяка, супровідний, гарантійний, рекомендаційний тощо).

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
Лекції		Практичні	Консультації	Самост. робота	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»					
Тема 1.1. Вступ. Державна мова – мова професійного спілкування.	11	2	2		7
Тема 1.2. Норми та стилі сучасної української літературної мови.	6	1	1		4
Тема 1.3. Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності.	5	1	1		3
Разом за розділом 1	22	4	4	-	14
РОЗДІЛ 2. НОРМАТИВНО-СТИЛЬОВІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ					
Тема 2.1. Орфоепічні та акцентуаційні норми фахової мови.	9		2		7
Тема 2.2. Орфографічні норми.	9		2		7
Тема 2.3. Лексико-фразеологічні норми фахової мови.	4		1		3
Тема 2.4. Українська термінологія в професійному спілкуванні.	5		1		4
Тема 2.5. Морфологічні норми. Складні випадки вживання іменників, прикметників, займенників у професійному мовленні.	9		2		7
Тема 2.6. Складні випадки вживання числівників та дієслівних форм у професійному мовленні.	9		2		7
Тема 2.7. Синтаксичні норми фахової мови.	11	2	2		7
Разом за розділом 2	56	2	12	-	42
РОЗДІЛ 3. МОВНА КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ					
Тема 3.1. Мовна культура усного фахового спілкування. Публічний виступ у діяльності вчителя.	11	2		2	7
Тема 3.2. Мистецтво ведення дискусії та полеміки.	11	2		2	7
Тема 3.3. Наукова комунікація як складова фахового спілкування.	11	2	2		7
Тема 3.4. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.	9		2		7
Разом за розділом 3	42	6	4	4	28
УСЬОГО ГОДИН	120	12	20	4	84

Теми практичних (семінарських) занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. Вступ. Державна мова – мова професійного спілкування.	2
2	Тема 1.2. Норми та стилі сучасної української літературної мови.	1
3	Тема 1.3. Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності.	1
4	Тема 2.1. Орфоепічні та акцентуаційні норми фахової мови.	2
5	Тема 2.2. Орфографічні норми.	2
6	Тема 2.3. Лексико-фразеологічні норми фахової мови.	1
7	Тема 2.4. Українська термінологія в професійному спілкуванні.	1
8	Тема 2.5. Морфологічні норми. Складні випадки вживання іменників, прикметників, займенників у професійному мовленні.	2
9	Тема 2.6. Складні випадки вживання числівників та дієслівних форм у професійному мовленні.	2
10	Тема 2.7. Синтаксичні норми фахової мови.	2
11	Тема 3.1. Мовна культура усного фахового спілкування. Публічний виступ у діяльності вчителя.	-
12	Тема 3.2. Мистецтво ведення дискусії та полеміки.	-
13	Тема 3.3. Наукова комунікація як складова фахового спілкування.	2
14	Тема 3.4. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.	2
	УСЬОГО ГОДИН	20

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. Вступ. Державна мова – мова професійного спілкування.	7
2	Тема 1.2. Норми та стилі сучасної української літературної мови.	4
3	Тема 1.3. Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності.	3
4	Тема 2.1. Орфоепічні та акцентуаційні норми фахової мови.	7
5	Тема 2.2. Орфографічні норми.	7
6	Тема 2.3. Лексико-фразеологічні норми фахової мови.	3
7	Тема 2.4. Українська термінологія в професійному спілкуванні.	4
8	Тема 2.5. Морфологічні норми. Складні випадки вживання іменників, прикметників, займенників у професійному мовленні.	7
9	Тема 2.6. Складні випадки вживання числівників та дієслівних форм у професійному мовленні.	7
10	Тема 2.7. Синтаксичні норми фахової мови.	7
11	Тема 3.1. Мовна культура усного фахового спілкування. Публічний виступ у діяльності вчителя.	7
12	Тема 3.2. Мистецтво ведення дискусії та полеміки.	7
13	Тема 3.3. Наукова комунікація як складова фахового спілкування.	7
14	Тема 3.4. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.	7
	УСЬОГО ГОДИН	84

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Леbedь Ю. Б., Похилюк О. М. Українська мова за професійним спрямуванням. Наукова комунікація [Текст] : навч. посіб. Вінниця : Твори, 2019. 117 с.
2. Лисак В. М. Українська мова (за професійним спрямуванням) [Текст] : навч. посіб. Львів : Львів. торг.-екон. ун-т, 2020. 327 с.
3. Мамич М. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Текст] : навч.-метод. посіб. Вид. 2-ге, допов. та перероб. Одеса : Фенікс, 2020. 163 с.
4. Українська мова за професійним спрямуванням [Текст] : практикум : навч. посіб. / Ірина Кухарчук [та ін.]. Глухів : Глухів. НПУ ім.О.Довженка, 2021. 133 с.

5. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. Київ: Наукова думка, 2019. 391 с.

6. Філіпчук М. В., Попович Н. М. Українська мова за професійним спрямуванням [Текст] : навчальний посібник. Чернівці : Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 168 с.

7. Юрса Л. Українська мова за професійним спрямуванням [Текст] : навч.-метод. посіб. для практ. занять і самост. роботи студентів ф-ту упр. фінансами та бізнесу. Львів : Вид-во Тараса Сороки, 2020. 89 с.

Допоміжні:

1. Вовк Н. С., Голощук Р. О. Ділова документація [Текст] : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 199 с.

2. Ділова комунікація [Текст] : навч. посіб. / Вовк О. Б. [уклад.]. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2021. 182 с.

3. Культура мовлення та риторика [Текст] : [навч. посіб.] / Г. Кузнецова [та ін.]. Глухів : ГНПУ ім. О.Довженка, 2020. 323 с.

4. Мацько О. М. Практична риторика [Текст] : навч. посіб. Київ : Київський університет, 2019. 239 с.

5. Риторика [Текст] : навч.-метод. посіб. / уклад. Л. Мафтин ; [відп. ред. С. Романюк]. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича : Рута, 2020. 343 с.

Інформаційні ресурси:

1. www.litopys.org.ua

2. www.mova.info

3. www.novamova.com.ua

4. www.pereklad.kiev.ua

5. www.pravopys.net

6. www.r2u.org.ua

7. www.rozum.org.ua

8. <http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/>

9. <http://chak-chy-pravylnno-my-hovorymo.wikidot.com/>

10. <http://kultura-movy.wikidot.com/>

11. <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>

12. <http://www.madslinger.com/mova/pravopys-2007/>

13. <http://nepravylno-pravylnno.wikidot.com/>

14. <http://ros-ukr-idioms.wikidot.com/>

Методичне забезпечення до курсу

1. Офіційно-діловий стиль української мови: правописні норми: Методичні рекомендації / Автор-розробник, упорядник Рудь О. М. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 68 с.

2. Українська мова для державних службовців: навчальний посібник / Автори-розробники, упорядники Пшенична Л. В., Рудь О. М., Семенов О. М. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 278 с.

3. Рудь О. М., Семенов О. М. Культура фахової мови : навчальний посібник. Суми: СОІППО, 2013. 260 с.